

סוג הבחינה: בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ו, 2006
מספר השאלון: 05
נספח: תכנית הלימודים

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט

ספרות עברית וכללית

תכנית מצומצמת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים ושלושה רבעים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.
פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
פרק שני: סיפור קצר
פרק שלישי: דרמה
פרק רביעי: רומאן ונובלה
פרק חמישי: שיר שלא נלמד
- משלושת הפרקים הראשונים יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (משקל כל פרק – 30 נקודות).
הפרק הרביעי (רומאן ונובלה – 30 נקודות) והפרק החמישי (שיר שלא נלמד – 10 נקודות) הם חובה. עליך לענות על השאלות שבהם לפי ההוראות בכל פרק.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
(2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
(3) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

מהפרקים הראשון, השני והשלישי עליך לענות על השאלות בשני פרקים בלבד, לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 30 נקודות).

פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

אם בחרת בפרק זה (שאלות 1-13), ענה על שתי שאלות, כל שאלה על שיר מאת משורר אחר (לכל שאלה – 15 נקודות).
אין לענות על שתי שאלות משירת ימי הביניים.

שירת ימי הביניים

1. בחר באחד מהשירים "אמנון אני חולה" או "קח מצביה דמי ענב באקדחה", וענה על השאלה שאחריהם.

אמנון אני חולה / שלמה אבן גבירול

אֲמָנוֹן אֲנִי חוֹלָה קְרָאוּ אֵלַי תָּמָר, / כִּי חוֹשֶׁקָה נָפַל בְּרִשָּׁת
וְגַם מִכְמָר.
רְעִי, מִידְעִי, אֵלַי הִבִּיאוּהָ, / אַחַת שְׁאֵלָתִי מִכֶּם אֲשֶׁר אֵמַר:
קְשְׁרוּ עֲטֹרַת עַל רֹאשָׁהּ, וְהַכִּינוּ / עֲדִידָהּ, וְשִׁימוּ עַל יָדָהּ בְּכוֹס חָמֶר.
תָּבוֹא וְתִשְׁקֵנִי, אוֹלֵי תִכְכֶּה אֵשׁ / לִבִּי, אֲשֶׁר בָּלָה בְּשָׂרִי אֲשֶׁר סָמַר.

קח מצביה דמי ענב באקדחה / שמואל הנגיד

קח מצְבִיָּה דְּמִי עֲנַב בְּאַקְדָּחָה
בָּרָה, כְּמוֹ אֵשׁ בְּתוֹךְ בָּרָד מְלַקָּחָה.
בְּעֵלֶת שְׁפָתוֹת כְּחוּט שָׁנִי, וְחוּךְ לָהּ כִּיָּין
הַטּוֹב, וּפִיהָ כְּגוֹפֶתֶת מְרַקָּחָה.
מִדָּם חֲלָלִים קָצָה יָדָהּ מְאָדָם – לִכֹּן
חֲצִיָּה כְּאָדָם וּמַחְצִיתָהּ בְּדִלְחָה!

בשיר שבחרת, תאר את יחסו של הגבר לאישה הנחשקת, והסבר כיצד מעוצב יחס זה. בתשובתך התייחס גם למוסכמות (מאפיינים) של שירי החשק בשירת ימי הביניים.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

התקבצו, כי הזמן תמים / שמואל הנגיד

התקבצו, כי הזמן תמים / עתה כקו לילות כקו ימים,
 וראו פני ארץ אשר לבשה / סוּתִי בְּנוֹת מֶלֶךְ מְרַקְמִים,
 ושתו דמי עֵנָב עָלֵי וָרֵד / צִצְיוּ פִשְׁנִי אוֹ כְּמוֹ דָּמִים,
 וראו פני עָלִיו אֲשֶׁר צָמְחוּ / יַחֲדוֹ מְחַבְּרִים וּמִתְאַיִמִים –
 כִּפְנֵי יַפֶּת תֹּאֵר מִבְּשָׁמִים / דְּבִקּוֹ אֶלֵּי פָנִים מְאֻדָּמִים.

תאר את התמונות השונות בשיר, והסבר כיצד הן יוצרות יחד עולם הרמוני (שמרכיביו משלימים זה את זה ומתאימים זה לזה).

בתשובתך התייחס גם לתרומת האמצעים האמנותיים בשיר לבניית עולם זה.

/המשך בעמוד 4/

שירת ביאליק

3. קרא את שני הבתים הראשונים מהשיר "ואם ישאל המלאך", וענה על השאלה שאחריהם.

ואם ישאל המלאך / חיים נחמן ביאליק

בני, נשמתך איזה? –
 „שוט בעולם, בקשנה, מלאכי!
 יש בעולם כפר שאנן, מקף חומת יערים,
 ולכפר רקיע תכלת, בלי מצרים רקיע,
 ולרקיע התכלת בת-יחידה באמצע:
 עב יחידה, לבנה וקטנה.
 ובצהרי יום קיץ בדרך שחק-שם ילד,
 ילד עזוב לנפשו, רך ויחיד וחולם –
 ואני הוא הילד, מלאכי.
 פעם אחת התעלף כל-העולם וישתק,
 ושתי עיני הילד השמימה נמשכו,
 ויראנה, היחידה, הזכה, הפרורה,
 ונפשו יצאה בראותו, כצאת יונה משובכה,
 אל העב הנחמדה.”

– ותמוג? –

גם-שמש יש בעולם, מלאכי!
 את-נשמתי הצילה קרן פז רחמניה,
 ועל-כנפי הזהר ימים רבים פזזה
 כצפרת לבנה;
 פעם רכבה בבקר על-גב קרן הזהב,
 הלוך הלכה לבקש פנינת טל בין הדשאים,
 ודמעה זכה ותמה אז על-לחיי רעדה,

ותודעוה קרן ונשמתי צנחה –
 ותשתקע בדמעה.”

– ותיבש? –

על פי בתים אלה, מה מאפיין את עולם הילדות של הדובר?

הסבר כיצד התמונות השונות מעצבות עולם זה.

/המשך בעמוד 5/

4. לפניך הפתיחה של השיר "לפני ארון הספרים". קרא אותה, וענה על השאלה שאחריה.

לפני ארון הספרים / חיים נחמן ביאליק

את-פקדת שלומי שאו, עתיקי גוילים,
ורצו את-נשיקת פי, ישני אבק.
משוט אל-איי נכר נפשי שבה,
וכיונת נדוד, עיפת גף וחרדה,
תטפח שוב על-פתח קן-נעורי.
התכירוני עוד? אנכי פלוגי!
בן-חיקכם זה מאז וגויר החיים.
מכל תמודות אל על-ארץ רבה
הלא רק-אתכם לבדכם ידעו נעורי,
לגן הייתם לי כחם יום קוץ
ולמראשותי בר בלילי חרף,
ואלמד צרור בגוילכם פקדון רוחי
ולשלב בתוך טוריקם תלומות קדשי.
התזכרו עוד? – אנכי לא שכחתי –
בעלית קיר, בתוך בית-מדרש שומם,
אני הייתי אחרון לאחרונים,
על-שפתי פתרה נמתה תפלת אבות,
ובפגת סתר שם, על-יד ארונכם,
לעיני דעף כליל גר התמיד.
בעת ההיא ואני עודני צעיר,
לא-פרחה עוד בלחיי נצה רכה –
וימצאוני לילי חרף, זעומי לילות,
על-גבי ספר קדמון, קרוע גוילים,
עם-תלומות נפשי ופחדיה גלמוד.

תאר את היחס המורכב של הדובר כלפי ארון הספרים שבבית המדרש.

הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 6/

שירת המאה ה-20**אידיליות ושירים מאת שאול טשרניחובסקי**

5. בכל אחת מהאידיליות של טשרניחובסקי, "כחוס היום" או "לביבות", יש דמות חריגה או מורדת.

הסבר והדגם קביעה זו על פי האידיליה שלמדת ("כחוס היום" או "לביבות").

6. קרא את שיר א' שלפניך מתוך המחזור "שירים לאילאיל", וענה על השאלה שאחריו.

שיר א' מתוך: **שירים לאילאיל** / שאול טשרניחובסקי

אילאיל...!

לא רעד השם על שפת אוהב בגיל,
לא נפסק בנשיקה עד פלה הצליל,
נרכות לא לטף מפי אחות נאח
לא חלל ברחובות הכרד:
אילאיל!

אילאיל...!

בינינו לבין עצמנו לה אקרא אילאיל:
לכשאפגשנה ביער בשביל,
לכשאברכנה בסער הגיל –
אילאיל!

אילאיל...!

בינינו לבין עצמנו לה אקרא אילאיל...
ואם אמות אנכי – נחלף כליל;
שוב לא יקרא לעולם גבר לאשה – אילאיל.
אילאיל...!

הידעתם מדוע? על שום זה ששם
זה לא שמעה מפי אב ואם;
כי אותו לא בטא באנניה שום איש;
כי שם זה (ידעתי) גם ימות חיש
מות נצן בקליל:
אילאיל...

"אילאיל...!"

הידעתם מדוע?"

אילו תשובות ניתנות בשיר על שאלה זו, וכיצד מבנה השיר והמצלול שלו מחזקים תשובות אלה?

הסבר והדגם את דבריך.

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ראי אדמה / שאול טשרניחובסקי

ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!
בחיכה, מלון-ברכה, מעון סתר, זרע טמנו... לא עוד
פניני וגוגיות של פסמת, זרע חטה כבדה,
גרגר שעורה חתול כתם, שבלת-שועל חרדה.

ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד:
פרחי פרחים בך טמנו רעננים ובהוד,
אשר נשקתם השמש מנשיקתה ראשונה,
מצניע חן עם יפה קלח, קטרת כוסו נכונה.
ועד שידעו צהרים בעצם הצער התם,
ובטנם רוו טל של בקר בחלומות-אור נבטם.

הא לך הטובים בבנינו, נער טהור חלומות,
ברי לב, נקיי כפים, טרם חלאת אדמות,
וארג יומם עודו שתי, ארג תקוות יום יבא,
אין לנו טובים מכל אלה. את הראית? ואיפה?

ואת תבסי על כל אלה. יצל הצמח בעתו!
מאה שערים הוד נכת, קדש לעם מכורתו!
ברוך קרבנם בסוד מות, כפר חיינו בהוד...
ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!

הסבר כיצד עולם הצומח בונה את התפתחות הרעיון המרכזי בשיר.

הדגם את דבריך מהשיר כולו.

8. קרא את הסונטה שלפניך, וענה על השאלה שאחריה.

לא רגעי שְׁנָת, טָבַע / שאול טשרניחובסקי

לא רגעי שְׁנָת, טָבַע, נחלומות ימתקו,
רק רגש בך אַרְאָה וְסַעֲרוֹת הקָרֵב:
על מְרוֹם שיא הָרִיד ובמְכָרוֹת עֶמְקוֹ,
בתהומות הַיְשִׁימוֹן ובְּצֵל חֲבִיוֹן עֵב.

כי תֵּאָבֵל נִפְשִׁי, וּפָצְעִי יִזְעֲקוּ,
תְּקוּוֹתִי תִּבְלֶנָּה בְּשׁוֹשׁוֹן בְּסֶתֶר,
אֲנוּדָה לְמָקוֹם שֵׁם מְשַׁבְּרִים יִנָּאֲקוּ,
לְמָקוֹם צוּקִיו יָרִים צוּר אֲדִיר וְשֵׁב.

אֲזַ בְּשִׁתִּי מְגַלִּים הָרָבִים בְּסֻלְעִים,
שֶׁהֶמָּה, בְּהִתְמוֹלְלָם, שְׂבִים לְרַגְעִים,
וְטוֹר מְטוֹר יָרוֹם, גֹּל יִגְבֵּר מְגַל;

מְצוּרִים נִכְלַמְתִּי, שֶׁהֶמָּה בְּגֵאוֹנָם
אֵל מַחֵץ מְשַׁבְּרִים, אֵל נִהְמָם וְהִמּוֹנָם
יִסְגִּירוּ אֶת לְבָם, וְרֹאשֵׁיהֶם אֵל עַל...

בסונטה הדובר מכריז:

"אֲזַ בְּשִׁתִּי מְגַלִּים הָרָבִים בְּסֻלְעִים ...

מְצוּרִים נִכְלַמְתִּי ..."

מדוע הדובר חש תחושות אלה? הסבר והדגם את דבריך.

9. לפניך שני הבתים הראשונים מהשיר "נוקטורנו".

קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

מתוך: NOCTURNO / שאול טשרניחובסקי

קצתי בקריה – ואצל הקרה.
 ורועות ליל-בשמים קדמוני ונהרה,
 ורועות ליל-שקט רחב-הידים,
 לילה בן-חורים ולו הוד יפעת-פראים,
 נאווה כבקדמת היצירה – ובטרים
 יהיה למאור החשמל בנרם.

ערפלי-אור-כסף ממעל נגרים,
 מוצק ואדיר כל רכס ההרים,
 בלח יחרתו בעבי-הערפל
 צל עץ ועץ ועקמומיות השפל;
 ורקמות של סבכים וגזעים ערמים
 סבוכים וברוכים ככתב החרטמים.
 יער ארנים – ועמודיו ענקים –
 נדמו פיראים, וכאלו נדחקים
 איש אל רעהו, כביום מהפכה.
 קדר היער, ואימה חשכה
 נפלה על בדיו ותפשה פאותיו...
 אין זה כי אם גלגל שם בשלוחותיו
 'הלילה הקדמון', וגוריו מאחזים,
 תלויים בנצרים ודליות ארנים.

מהי האווירה בשני בתים אלה, וכיצד היא מעוצבת?

הסבר והדגם את דבריך.

שירי יהודה עמיחי

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

גֶּשֶׁם בַּשָּׂדֶה קָרֵב / יהודה עמיחי

לזכר דיקי

גֶּשֶׁם יוֹרֵד עַל פְּנֵי רָעִי;
עַל פְּנֵי רָעִי הַחַיִּים, אֲשֶׁר
מְכַסִּים רְאשֵׁיהֶם בַּשְּׂמִיכָה —
וְעַל פְּנֵי רָעִי הַמֵּתִים, אֲשֶׁר
אֵינָם מְכַסִּים עוֹד.

מהו נושא השיר, וכיצד הוא מעוצב? מה מיוחד בדרך ההבעה של נושא זה בשיר? הסבר את דבריך.

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

אָבִי / יהודה עמיחי

זְכֹר אָבִי עֲטוּף בְּנִיָּר לָבָן
כְּפְרוֹסוֹת לְיוֹם עֲבוּדָה.

כְּקוֹסֶם, הַמוֹצֵיא מְכוּכָעוֹ אֲרָנְבוֹת וּמִגְדָּלִים,
הוֹצִיא מִתּוֹךְ גּוּפוֹ הַקָּטָן — אֶהְבָּה.

נִהְרֹת יָדָיו
נִשְׁפָּכוּ לְתוֹךְ מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים.

הסבר והדגם כיצד מעצבים (מפאר) המשורר את דמות האב. בתשובתך התייחס להיבטים שונים של דמות האב.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ראי, אֲנַחְנוּ שְׁנַיִם מִסְפָּרִים / יהודה עמיחי

ראי, אֲנַחְנוּ שְׁנַיִם מִסְפָּרִים,
עומדים יחדו ומתחברים

או מתחברים, כי סוף-סוף הסימן
משתנה מזמן לזמן.

היה קשה כל-כך עד שהגענו
לעמוד יחדו, וגם ידענו

כפלים של אשר, גם שכרים,
כאשר יקרה למספרים.

גם עתה, תחתינו, העולם קו שֶׁכֶּר –
אל תיראי, הביטי איד מעבר

לאותו הקו פרח לנו עכשו
המכנה המשותף.

כיצד התמורות ביחסים בין בני הזוג באות לידי ביטוי בשיר? הסבר והדגם את דברך.

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לא פָּרוּשׁ / יהודה עמיחי

לא פָּרוּשׁ,
לא בִּבְת אֶחָת, לא כָּלִי,
אֶלָּא פְּדֻשָּׁא, בְּאַלְפֵי יְצִיאוֹת וְהִירוֹת־יִרְקוֹת,
לִהְיוֹת מְסֻתָּר כְּהֶרְבֵּה יְלָדִים בְּמִשְׁחָק
וְאַחַד מְחַפֵּשׁ.

וְלֹא כְּגִבֹר הַיַּחִיד,
כְּבֶן־קִישׁ, שֶׁמְצֹאֵהוּ רַבִּים
וְעָשׂוֹ אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ.
אֶלָּא כְּגִשֶׁם בְּהֶרְבֵּה מְקוֹמוֹת
מְעַנְנִים רַבִּים, לְהִתְחַלְחֵל, לִהְיוֹת שְׁתוּי
פִּיּוֹת רַבִּים, לִהְיוֹת נָשׁוּם
כְּאוֹר בְּשָׁנָה וּמְפֹרָר כְּפְרִיחָה בְּאֶבֶב.

לא הִצְלִיצוֹל הַחַד, הַמְעוֹרָר
בְּשַׁעַר הָרוּפָא הַתּוֹרָן,
אֶלָּא בְּדַפִּיקוֹת, בְּהֶרְבֵּה אֲשַׁנְבִּים
בְּכִנְסוֹת צִדְדֵיּוֹת, בְּהֶרְבֵּה דְּפִיקוֹת לֵב.

וְאַחֲר־כֵּן הִי־צִיָּאָה הַשְּׁקֵטָה, כְּעֶשֶׂן
כְּלִי תְרוּעָה, שׁוֹר מִתְפַּטֵּר,
יְלָדִים עֵיפִים מִמִּשְׁחָק,
אֶבֶן בְּגִלְגּוּלִים הָאֲחֵרוֹנִים

לְאַחַר הַמּוֹרָד הַתָּלוּל, בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְחִיל
מִישׁוֹר הוֹתוֹר הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ,
כִּתְפָלוֹת הַמִּתְקַבְּלוֹת,
עוֹלָה אֶבֶק בְּהֶרְבֵּה רְבוּא גְּרָגִירִים.

הסבר מה מסמלים הברוש והדשא (בית ראשון).

בחר מאחד הבתים האחרים בשיר בצמד נוסף של תמונות, המקבילות במשמעותן לברוש ולדשא, והסבר הקבלה זו.

פרק שני: סיפור קצר

אם בחרת בפרק זה, ענה על שתיים מהשאלות 14-16 (לכל שאלה – 15 נקודות).

סיפור מאת עגנון

14. תאר את העולם הפנימי של אחת מהדמויות בסיפור של עגנון שלמדת. הסבר והדגם באילו דרכים מעוצב עולם פנימי זה.

סיפור מתורגם

15. תאר נקודת מַפְנָה בסיפור מתורגם שלמדת ואת השפעותיה על הדמות המרכזית (ו/או על דמויות אחרות). הסבר כיצד העלילה מתפתחת אחרי המפנה.

שפּרה / דבורה בארון

16. כיצד מתוארות בסיפור דמויות נשים, ומה אפשר ללמוד מכך על מצבן בחברה היהודית? בסס את תשובתך על דמותה של שפּרה ועל דמות אישה נוספת בסיפור.

פרק שלישי: דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה רק על אחת מהשאלות 17-19 (30 נקודות).

אנטיגונה, אדיפוס המלך

17. תאר את דמותו של החוזה (הנביא), והסבר את תפקידו בטרגדיה שלמדת. כיצד החוזה מאיר את הפעולות של הגיבור או הגיבורה?

המלט, מקבת, המלך ליר, אותלו

18. בטרגדיות של שקספיר יש לדמויות נשים השפעה רבה על פעולותיו של הגיבור הראשי. בסס קביעה זו על המחזה שלמדת, והדגם את דבריך.

מחזה מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20

19. תאר את היחסים בין בני משפחה במחזה שלמדת, והסבר כיצד באמצעותם עולים נושאים מרכזיים במחזה. בסס את תשובתך על תמונות מרכזיות במחזה.

פרק רביעי: רומאן ונובלה

פרק זה הוא חובה. ענה על אחת מהשאלות 20-23 (30 נקודות).

סיפור פשוט / ש"י עגנון – שאלות 20-21

20. לפניך אחד מהקטעים המתארים את היחסים בין הירשל למינה. קרא אותו,

וענה על השאלה שאחריו.

מוטל הירשל על מיטתו ומרגיש שעתיו ורגעיו עוברים בלא שינה. והוא מתעצם ועוצם עיניו בכל כוחו אפשר יתנמנם אפשר יישן. באותה שעה עומדים כל התרנגולים כשכרבלותיהם זקופות וקולותיהם תלויים בפיהם וממיטתה של מינה עולה ריח חם, זה הריח שהיה צריך להביא אותו לידי שינה, אלא שמינה נטלה לעצמה כל השינה ולא הניחה לו כלום. היכן למדה לישון כל כך, בפנסיון שלה? פרקדנית היא מוטלת והיא לבושה כותונת לילה ורודה מקושרת לולאות של אטלס, כאותן הכותונות שסופיה לובשת בזמן שבעלה בעיר. לבה עולה ויורד וכרסה רחבה. מינה זו שמיטתה סמוכה למיטתו צריך היה בעלה להיות מרוצה ממנה. אבל אם אין הלב נמשך אחריה אין השכל מועיל.

א. תאר בקצרה את התמונה המוצגת בקטע זה, והסבר את משמעותה. (10 נקודות)

ב. תאר את התפתחות מערכת היחסים בין הירשל למינה ברומאן כולו, וכתוב מהי

תרומתה של מערכת יחסים זו למשמעות הרומאן. (20 נקודות)

21. מה הן המשמעויות הגלומות בשם הרומאן "סיפור פשוט"? הסבר והדגם את דבריך.

רומאן עברי, נובלה עברית* – שאלות 22-23

* אם בחרת להתבסס על נובלה עברית, תוכל לבחור אך ורק מבין הנובלות האלה:
נמלים, עתליה, נביא, אחרי הילדות, שונא הנסים, כינורו של יוסי, שלושה ימים וילד,
לב הקיץ לב האור, חִירבת חִזעה, עוגיות המלח של סבתא סולטנה, לְנִיה בצהריים, המינה לִיזה.

- 22.** הצג בעיה מרכזית (בעיה מוסרית, דתית, חברתית, לאומית וכו') הבאה לידי ביטוי ברומאן עברי או בנובלה עברית שלמדת.
הסבר והדגם כיצד מוצגת בעיה זו (למשל באמצעות הדמויות, התפתחות העלילה או מוטיבים מרכזיים).
- 23.** מחבר של רומאן (או נובלה) משתמש בדרכים מגוונות כדי להציג ולאפיין את הדמויות ביצירתו.
ציין שלוש דרכים כאלה, הסבר והדגם אותן על פי דמות או דמויות ברומאן עברי או בנובלה עברית שלמדת.

פרק חמישי: שיר שלא נלמד

פרק זה הוא חובה – ענה על שאלה 24 (10 נקודות).

- 24.** קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ריחות / נח שטרן

הלִילֶךְ הַפּוֹרֵחַ בְּלֹאט,
הַלִילֶךְ הַמְכֻחֵל אִי־שֵׁם הָרֶשׁ –
לִי הַזְכִּיר הַזֵּוֹת בִּבִּשְׁת אַחַת,
וְאַכְזָבוֹת בִּבִּשְׁת אַחֶרֶת.

אֶךְ רִיחוֹת־תַּפְּוִחֵי־הַזָּהָב הַכְּבִדִים
כָּבֵר בָּאִים לְהַנּוֹת וּלְעֲנוֹת,
כָּבֵר בָּאִים לְהַעֲנִיק וּלְהַחֲנִיק, כְּעֲדִים
לְחַיִּים בְּמוֹלָדֶת הַזֹּאת.

המשורר מבטא את יחסו המורכב ל"חיים במולדת הזאת" באמצעות מערכת ניגודים (מבנה, מילים, תמונות).
הסבר קביעה זו, והבא מהשיר דוגמאות לדברך.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט

+

+

נספח לשאלון 05, רק לנבחנים אקסטרניים, קיץ תשס"ו: תכנית הלימודים

שים לב: תכנית לימודים זו כוללת גם יצירות שבהתאם למיקוד הוצאו מתכנית הבחינה בקיץ תשס"ו

נושאי הלימוד לבחינה בספרות
2 יחידות לימוד – שאלון מספר 005

1. מבנה תכנית הלימודים

חטיבות	פרקים
1. השירה העברית בימי הביניים 2. שירי ביאליק, פואמה של יל"ג או של ביאליק 3. טשרניחובסקי, אצ"ג, אלתרמן, רחל, גולדברג, עמיחי, זך 4. שלונסקי, זלדה, פגיס, יונתן, רביקוביץ', ביטון, סומק	א. שירה
1. סיפורים עבריים 2. סיפורים מתורגמים	ב. סיפור קצר
1. רומן עברי 2. רומן מתורגם 3. נובלות	ג. רומן ונובלה
1. טרגדיה של סופוקלס או של שקספיר 2. מחזות עבריים ומתורגמים	ד. דרמה

+

+

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

2. מבנה הבחינה

בבחינה חמישה פרקים, כמפורט להלן:

- פרק ראשון: שירה (שירת ימי-הביניים, שירת ביאליק, פואמה, שירת המאה ה-20)
- פרק שני: סיפור קצר
- פרק שלישי: דרמה
- פרק רביעי: רומן ונובלה
- פרק חמישי: יצירה שלא נלמדה

הפרק הרביעי והפרק החמישי הם חובה. מבין הפרקים הראשון, השני והשלישי הנבחן יבחר שני פרקים, ויענה על השאלות לפי ההוראות בכל פרק.

3. נושאי הלימוד

פרק א – שירה

עד חורף תשס"ז

בפרק הזה ארבע חטיבות. יש ללמוד **חמישה** שירים מן החטיבה הראשונה, **שישה** שירים ופואמה **אחת** מן החטיבה השנייה, **שבעה** שירים מן החטיבה השלישית ו**שבעה** שירים מן החטיבה הרביעית – לפי ההנחיות המובאות בכל חטיבה. סך-הכול יש ללמוד **עשרים וחמישה** שירים ופואמה **אחת**.

חטיבה ראשונה – השירה העברית בימי-הביניים

יש ללמוד **חמישה** שירים – שיר אחד מכל קבוצה:

- א. **אבן גבירול**: שחר אבקשך
- יהודה הלוי**: יחידה שחרי האל וספיו; ישנה בחיק ילדות
- ב. **יהודה הלוי**: לפי במזרח; יפה נוף
- ג. **משה בן עזרא**: קְתָנוּת פְּסִים
- אבן גבירול**: עֲבִי שְׁחָקִים
- יהודה הלוי**: הִפְשֵׁט הַזֶּמֶן
- ד. **שמואל הנגיד**: הים ביני ובינך
- אבן גבירול**: מה תפחדני נפש; מליצתי בדאגתי
- ה. **אבן גבירול**: אמנן אני חולה
- שמואל הנגיד**: התקבצו כי הזמן תמים; קח מצביה דְּמִי עֵינֵיב באקדחה

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

חטיבה שנייה – שירי ביאליק; פואמה של יל"ג או של ביאליק

יש ללמוד **שישה** שירים – שיר **אחד** מכל קבוצה:

- א. צנח לו זלזל; לבדי
- ב. הכניסיני תחת כנפך; הקיץ גווע
- ג. על השחיטה, והיה כי יארכו הימים; אכן גם זה מוסר אלוהים
- ד. ואם ישאל המלאך; לפני ארון הספרים
- ה. איד; ציפורת; גבעולי אשתקד
- ו. לא זכיתי; חוזה לך ברח; והיה כי תמצאו

יש ללמוד פואמה **אחת** מבין הפואמות שלהלן מאת **ביאליק**:
מותי מדבר; בעיר ההריגה; הברכה; המתמיד
או

אחת מן הפואמות הבאות מאת **יל"ג גורדון**:
קוצו של יוד; צדקיהו בבית הפקודות; בין שני אריות

חטיבה שלישית – טשרניחובסקי, אצ"ג, אלתרמן, רחל, גולדברג, עמיחי, זך

יש ללמוד **שבעה** שירים מאת המשוררים האלה (שיר **אחד** מאת כל משורר):

ש' טשרניחובסקי: ראי אדמה; לא רגעי שנת; שיר א' מתוך "שירים לאילאיל",
נוקטורנו

א"צ גרינברג: שיר נס השיר (מתוך "משא ונבל", **כל כתבי אצ"ג**, כרך ט); עם אלי
הנפח: כפרקי נבואה (מתוך "אנקריאון על קוטב העיצבון"); שיר אמיו והנחל (מתוך
"משא ונבל", **כל כתבי אצ"ג**, כרך ט); היתה לי ברכה (מתוך "הזדככות", **כל כתבי**
אצ"ג, כרך ד).

נ' אלתרמן: ירח; עוד חוזר הניגון; עץ הזית (**שירים משכבר**); דר-שיח (**עיר היונה**)

רחל: רק על עצמי; גן נעול; ספר שירי; גורל (**שירת רחל**)

ל' גולדברג: משירי הבן האובד; שיר י"ב מתוך "אהבתה של תרזה די-מון"; לתמונת
אימא (**מוקדם ומאוחר**)

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

י' עמיחי: גשם בשדה קרב; אבי; לא כברוש; ראי אנחנו שניים מספרים (שירים 1962–1948)

נ' זך: רגע אחד שקט בבקשה; אני שומע משהו נופל (שירים שונים); שימו לב לסגול הרועד; שיר לאוהבים הנבונים (כל החלב והדבש)

חטיבה רביעית – שלונסקי, פגיס, יונתן, זלדה, רביקוביץ', ביטון, סומק

יש ללמוד **שבעה** שירים מאת המשוררים האלה (שיר אחד מאת כל משורר):

א' שלונסקי: שלוש זקנות; נדר; התגלות

ד' פגיס: כתוב בעיפרון; עדות, פורטרט; דפדוף באלבום (כל השירים)

נ' יונתן: חופים הם לפעמים; חכה לי אבא; כמו בלדה (שירים על קו הרכס)

זלדה: כל שושנה; שני יסודות; כאשר היית פה; פנאי; עם סבי (שירי זלדה)

ד' רביקוביץ': בובה ממוכנת; כף יד רשעה; גאוה; חול אפסי; גרוויטציה (כל השירים עד כה)

א' ביטון: שיר קנייה בדיזינגוף; דברי רקע ראשוניים; אמי משדלת ציפור

ר' סומק: נקמת הילד המגמגם; חיטה; טרקטורים (גן עדן לאורז)

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

פרק ב – הסיפור הקצר

בפרק הזה שתי חטיבות. יש ללמוד **שבעה** סיפורים מן החטיבה הראשונה ו**שלושה** סיפורים מן החטיבה השנייה – לפי ההנחיות. סך-הכול יש ללמוד **עשרה** סיפורים.

חטיבה ראשונה – סיפורים עבריים

קבוצה א

יש ללמוד **שלושה** מבין הסיפורים שלהלן מאת ש"י עגנון:

פרנהיים; תהילה; הרופא וגרושתו; פנים אחרות; האדונית והרוכל; המטפחת; מדירה לדירה; עם כניסת היום; התזמורת

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

קבוצה ב

יש ללמוד **שניים** מבין הסיפורים האלה:

- ד' בארון: פראדל; שפרה (פרשיות)
- י' בורלא: סובבתהו בכחש (במעגלי אהבה)
- י"ח ברנר: עוולה; המוצא (כתבי י"ח ברנר)
- י"ד ברקוביץ': כרת; תלוש (כתבי י"ד ברקוביץ')
- ח' הז: שלולית גנוזה (ריחיים שבורים)
- ג' שופמן: הערדל; נקמה של תיבת זמרה (כל כתבי ג' שופמן, כרך א)
- י' שטיינברג: העיוורת; בת הרב (כתבי י' שטיינברג)
- י' שמי: הבריחה (סיפורי י' שמי)

הערה: בקיץ תשס"ו ובחורף תשס"ז אחת מן השאלות בפרק "סיפור קצר" תתייחס לסיפור "שפרה" מאת ד' בארון.

קבוצה ג

יש ללמוד **שניים** מבין הסיפורים האלה:

- ל' איני: עד שיעבור כל המשמר כולו (גיבורי קיץ)
- א' אפלפלד: המצוד (אדני הנהר)
- י' בן נר: ניקול; משחקים בחורף (שקיעה כפרית)
- י' הנדל: סיפור בלי כתובת (כסף קטן)
- א"ב יהושע: מסע הערב של יתיר (עד חורף 1974)
- ס' ליברכט: תפוחים מן המדבר (תפוחים מן המדבר)
- א' מגד: יד ושם (ישראל חברים)
- מ' מגן: פטרו (כפתורים רכוסים היטב)
- ע' עוז: דרך הרוח (ארצות התן)
- י' קנז: התרנגולת בעלת שלוש הרגליים (מומנט מוסיקלי)
- י' שבתאי: הסתלקות (הדוד פרץ ממריא)
- ב' תמוז: תחרות שחייה (אנטון הארמני)

חטיבה שנייה – סיפורים מתורגמים

יש ללמוד **שלושה** מבין הסיפורים האלה:

- י' אידריס: תחנה (מקום על פני האדמה)
- אל חכים תאופיק: על חוד התער (סיפורים ערביים)

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

י' באבל: בן הרבי; מעשה בשובכי (סיפורים)
ג' בוקאצ'י: הבז (דקאמרון)
י' בשביס זינגר: המפתח (המפתח)
נ' גוגול: האדרת (סיפורים פטרבורגיים)
א' המינגוויי: הרוצחים (גברים ללא נשים)
א' הנרי: אחרי עשרים שנה (אחרי עשרים שנה)
ג' דה מופאסאן: העלמה פרל (הירושה)
נ' מחפוז: אחרי עשרים שנה (סיפורים ערביים)
ו' נבוקוב: רגע של חסד (תריסר רוסי)
ד"ה סלינגר: יום נפלא לדגי בנה (תשעה סיפורים)
ו' פוקנר: ורד לאמילי (סימן קריאה 1, 1972)
א' פינק: הגן המפליג למרחקים; מול הראי (הגן המפליג למרחקים)
א"פ צ'קוב: יגון; כינורו של רוטשילד (הגברת עם הכלבלב ועוד סיפורים)
ר' קרבר: דבר קטן וטוב, נוצות (דבר קטן וטוב)
שלום עליכם: אהבתי הראשונה (הסיפור הקצר, 1977)

פרק ג – רומן ונובלה

בפרק זה רשימה של רומנים עבריים, רשימה של רומנים מתורגמים ורשימת נובלות.
יש לבחור אחת משתי האפשרויות הבאות:
— רומן אחד מרשימת הרומנים העבריים ורומן אחד מרשימת הרומנים המתורגמים.
הערה: נבחן שילמד את הרומן סיפור פשוט מאת עגנון יהיה פטור מלימוד רומן מתורגם.
— רומן אחד (עברי או מתורגם) ושתי נובלות (אחת עברית ואחת מתורגמת).

רומנים עבריים

י' אורפז: מסע דניאל
ר' איתן: ברקיע החמישי
א' אפלפלד: תור הפלאות; קטרינה
י' בן נר: בוקר של שוטים
ח' ברטוב: פצעי בגרות
י' הנדל: החמסין האחרון
א"ב יהושע: המאהב
ש' לפיד: גיא אוני
א' מגד: פויגלמן; מסע באב

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

ס' מיכאל: חצוצרה בוואדי
א' נבו: ארבעה בתים וגעגוע
ש"י עגנון: סיפור פשוט
ע' עוז: מיכאל שלי; קופסה שחורה
א' עמיר: מפריח היונים
ק' צטניק: השעון
י' קנז: האשה הגדולה מן החלומות; מחזיר אהבות קודמות
י' קניוק: חימו מלך ירושלים; אדם בן כלב
א' ראובני: שמות
מ' שלו: כימים אחדים
מ' שמיר: הוא הלך בשדות
ב' תמוז: רקוויאם לנעמן

רומנים מתורגמים

פ' אוסטר: ארמון הירח; מוסיקת המקרה
א' אז'אר: כל החיים לפניו
ה' באלזאק: אבא גורין; הדודן פונס
א' ברונטה: ג'יין אייר
י' בשוויס זינגר: העבד
ר' גארי: עפיפונים
ו' גולדינג: בעל זבוב
ג' גרין: מסעותי עם דודתי
ה' לי: אל תיגע בזמיר
ג"ג מארקס: אהבה בימי כולרה
ט' מוריסון: העין הכי כחולה
ב' מלמוד: העוזר
א' ממי: נציב המלח
ג"ד סלינגר: התפסן בשדה השיפון
פ"ס פיצג'ראלד: גטסבי הגדול; ענוג הוא הלילה
מ' פריש: הומו פאבר
נ' קאזנצאקיס: חייו ומעלליו של אלכסיס זורבס (תרגום חדש של 'זורבה היווני')
א' קאמי: הדבר; הזר
מ' קונדרה: ספר הצחוק והשכחה

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

נובלות

נובלות עבריות

י' אורפז: נמלים
י' בן נר: עתליה
ש' הראבן: נביא; אחרי הילדות
א"ב יהושע: שלושה ימים וילד
ס' יזהר: חירבת חזעה
ע' כהנא-כרמון: לב הקיץ לב האור
ד' סרי: עוגיות המלח של סבתא סולטנה
י' קורן: לוויה בצהריים

נובלות מתורגמות

מ' בולגאקוב: לב של כלב
ה' ג'יימס: פיתול כפול
א' המינגווי: הזקן והים
ב' הראבל: העיירה שבה נעצר הזמן
פ' זיסקינד: היונה
פ' מוריאק: הנשיקה למצורע; הורתו
ה' מלוויל: ברטלבי
ה' פון קלייסט: רעידת האדמה בצ'לי

פרק ד – דרמה

בפרק הזה שתי חטיבות. יש ללמוד שני מחזות – מחזה אחד מהחטיבה הראשונה ומחזה אחד מהחטיבה השנייה.

חטיבה ראשונה – טרגדיה של סופוקלס או של שקספיר

יש ללמוד מחזה אחד מבין המחזות האלה:

סופקלס: אדיפוס המלך; אנטיגונה
שקספיר: המלט; מקבת; המלך ליר; אותלו

נספח לשאלון 05, קיץ תשס"ו

ספרות / 2 יחידות

חטיבה שנייה – מחזות עבריים ומתורגמים

יש ללמוד מחזה אחד מבין המחזות האלה:

ה' איבסן: בית בובות

נ' אלוני: הכלה וצייד הפרפרים

פ' דירנמט: ביקור הגברת הזקנה

ט' ויליאמס: ביבר הזכוכית

ח' לוין: חפץ

ש' לפיד: רכוש נטוש

א' מילר: מותו של סוכן

י' סובול: ליל העשרים

ב"צ תומר: ילדי הצל